

ПРЕДСТАВА ВАН КОНКУРЕНЦИЈЕ
НИКОЛА СТАНИШИЋ

КАВЕЗ ЗА ПТИЦЕ

БЕОГРАДСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ
И СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ НОВИ САД

СРЕДА, 28. МАЈ

PERFORMANS OUT OF COMPETITION
NIKOLA STANIŠIĆ
BIRDCAGE

BELGRADE DRAMA THEATRE
AND STERIJINO POZORJE NOVI SAD
WEDNESDAY, 28TH MAY

Фото: Едвард Молнар

Редитељ: СЛОБОДАН СТАНКОВИЋ
Драматуршкиња: ВАЊА ШЕВИЋ
Сценографија: СОЊА БРДАР, ИТАНА ШЕСТОВИЋ
Сценски говор: ЂОРЂЕ МАРКОВИЋ
Костимографија: ТАТЈАНА ТАТАЛОВИЋ
Композитор: АРСЕНИЈЕ АРСИЋ
Дизајнер звука: НАСТАСИЈА ЗОРАНОВНА НЕДЕЉКОВИЋ
Стручни сарадник педагог: МАРИЈАНА МАРИНКОВИЋ
Сарадник за израду музике: МИЛОШ АЋИМОВИЋ

Direction: SLOBODAN STANKOVIĆ
Dramaturge: VANJA ŠEVIĆ
Set design: SONJA BRDAR and ITANA ŠESTOVIĆ
Stage speech: ĐORĐE MARKOVIĆ
Costume design: TATJANA TATALOVIĆ
Composer: ARSENIJE ARSIĆ
Sound design: NASTASIJA ZORANOVNA NEDELJKOVIĆ
Pedagogue assistant: MARIJANA MARINKOVIĆ
Composing assistant: MILOŠ AĆIMOVIĆ

Улоге

Милија: НИКОЛА МИЈАТОВИЋ
Куравела: РИСТА МИЛУТИНОВИЋ
Џициманге: БУДИМИР СТОШИЋ
Атомскимрав: БРАТИСЛАВ ЗДРАВКОВИЋ
Управник: МИХАИЛО ЛАПТОШЕВИЋ
Васпитач: ВУКАШИН ЈОВАНОВИЋ
Васпитач: СТЕВАН СМИЉАНИЋ

Cast

Milija: NIKOLA MIJATOVIĆ
Kuravela: RISTA MILUTINOVIĆ
Cicimange: BUDIMIR STOŠIĆ
Atomskimrav: BRATISLAV ZDRAVKOVIĆ
Warden: MIHAILO LAPTOŠEVIĆ
Kindergarten teacher: VUKAŠIN JOVANOVIĆ
Kindergarten teacher: STEVAN SMILJANIĆ

Представа траје 1 сат и 5 минута

The play is 1 hour and 5 minutes long

АУТОР

Никола Станишић (Вршац, 1996)

За драму *Сузе Светио Лаврентија* добио је награду „Слободан Стојановић“ 2018. Следеће године награђену драму је публиковала Библиотека „Илија М. Петровић“ у Пожаревцу, а 2021. редитељ Саша Латиновић поставио ју је на сцену Народног позоришта „Стерија“ Вршац. Представа је отворила фестивал „УПАД“ СКЦНС Фабрика 2022.

Године 2021. објавио је своје прво прозно дело *Узурпатори* за издавачку кућу „Нова поетика“. Крајем године, бајка *Дивљашиво принца Ориона* ушла је у антологију *Современи ауторски бајки* на регионалном конкурс за савремену бајку који је организовала издавачка кућа „Феникс“ у Скопљу.

Крајем 2022. био је један од изабраних драматурга за радионицу „Банат у Европи“ коју је организовало Народно позориште „Михај Еминеску“ Темишвар, из које ће настати тројезична омнибус представа *аТМосфера* у режији Гаврила Пинтеа, где је текст *Камелеони* на српском језику. Пројекат је подржала Европска престоница културе – Темишвар 2023. Представа се изводи у три европска позоришта: Народно позориште „Михај Еминеску“ Темишвар, Народно позориште Сегедин и Народно позориште „Стерија“ Вршац.

Његов текст *Кавез за ићице* добитник је награде на Конкурсу Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст за 2022/23. годину.

Никола Станишић је тренутно студент друге године драматургије на Академији умјетности Бања Лука.

РЕДИТЕЉ

Први пут сам се сусрео са текстом када се догодила невиђена трагедија у Основној школи „Владислав Рибникар“ у Београду. Наравно да је на мене деловало све то, будући да је цела нација била погођена том трагедијом. Главни проблем представе, односно приче коју причамо, јесте вршњачко насиље као последица институционалног насиља.

У тексту ме је занимало како појединац опстаје у ситуацији када је жртва вршњачког насиља које се дешава у институцији која треба да заштити децу, односно у казнено-поправном заводу. Имао сам утисак да није то баш тако у Србији. Међутим, када се догодила трагедија, било ми је јасно да морам да проговорим о томе. И то је био разлог зашто сам се определио управо за овај текст и у договору с менторима одлучио да мој дипломски рад буде *Кавез за ићице*. Покушао сам да, без обзира што текст нуди само четири лика, у договору са БДП-ом, добијем прилику да ангажујем још три лика и из своје визиуре испричам причу којом се бави овај комад. Очекујем да гледаоци, када изађу са представе, размисле о томе како и на који начин у будућности могу спречити такве ствари.

Ова представа је нека врста опомене да нам се тако нешто не дешава. Она јесте и критика родитељства, пре свега лошег родитељства. Ова представа је на неки начин безнадежна, јер убија дечје снове.

Свако дете треба да има право на снове, док се у представи појављују деца која су жртве система који треба да им пружи заштиту али у овом случају је заказао. Волео бих да представа заживи из простог разлога што говори о актуелном проблему. Постоје многи текстови, многе представе које се баве вршњачким насиљем и чини ми се да је неопходно да стално говоримо о томе.

Слободан Станковић

Студент Позоришне и радио режије ФДУ у Београду у класи ред. проф. Душана Петровића и доц. Ане Томовић.

КРИТИКА

Разложно „изневеравање” комада

На летњој сцени Београдског драмског позоришта на самом крају августа (29, 30. и 31. август) гледали смо још једну представу нове позоришне генерације. Праизведбу комада *Кавез за њишице* Николе Станишића, студента Академије умјетности у Бањалуци, режирао ју је Слободан Станковић, студент режије на ФДУ. Представа *Кавез за њишице* је настала у копродукцији БДП-а и Стеријиног позорја. Драмски текст *Кавез за њишице* Николе Станишића је награђен на анонимном конкурс Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст 2022/23. године. Стеријино позорје сваке године расписује овај конкурс. Неки од награђених текстова имали су успешан позоришни живот (*Радничка хроника* Петра Михајловића, *Моја њи* Олге Димитријевић...). Има добрих разлога да верујемо како ће то бити судбина и овог комада.

Драма *Кавез за њишице* говори о тешком и суровом животу штићеника у казнено-поправном дому за малолетнике. Ова тема је добро позната онима који су гледали филм *Специјално васпитање* (редитељ Горан Марковић, 1977) и серије *Сиви дом* (редитељ Дарко Бајић, 1986) и *Заборављени* (редитељ Дарко Бајић 1988. и 1990). Драма *Кавез за њишице* прати живот у дому од доласка главног јунака, ромског дечака, до његовог изласка из дома. Структура комада је дубоко прожета начином на који млади ко-

муницирају на друштвеним мрежама. Радња прелази из виртуелног у стварни свет, као што то раде нове генерације које живе са мобилним телефоном. Нема дидаскалија које би објасниле промене простора, а ни ликови немају имена већ скраћенице и називе интернет профила. Ова форма комада буди у читаоцу осећај нелагоде и клаустрофобије, чему доприноси и језик комада. Штићеници говоре сувим језиком и веома кратким реченицама са пуно жаргона типичног за друштвене мреже. Управа дома говори бирократским језиком којим се обезличава онај о чијем добру би институција морала да води бригу. Овим дехуманизованим начинима говорења супротстављају се монолошки делови у којима „домци” говоре о својим породицама. Писац користи монолог да би дао дубље увиде у проблеме са којима се боре млади, а који корене вуку из породице. Писац не поставља питање како су родитељи дошли у ситуацију да занемаре дете. То би драму „померило” ка ширем друштвеном контексту и учинило је савременом, позоришном верзијом *Специјално васпитања*. Ми можемо да жалимо што тога у комаду нема, али то је ипак легитимна одлука писца коју оправдава његова намера да се усредсреди на двоструко затворени свет младих. Млади су физички затворени у дому и ментално су затворени у свом виртуелном свету. Зато што је реч о двострукој затворености, спољни свет не постоји, већ се у комаду стално мешају проблеми из свакодневног живота, маштање о лепшем животу и интернет комуникација. Овако написан комад, посматран као драмски текст за читање, има консеквентну и модерну форму која нас не омета да разумемо ток радње. Међутим, питање је да ли би се у таквој форми комад могао успешно извести на сцени.

Зато је разумљива одлука драматуршкиње Вање Шевић и редитеља Слободана Станковића да текст драме прилагоде потребама глумачке игре. Ликови су добили јасна имена, то јест „домци” су добили надимке, а представници управе имена звања (управник и васпитачи). Управа делује као мини-хор супротстављен индивидуализованим штићеницима, а то је подстицајно за развој драмског сукоба. Главни јунак, ромски дечак, једини има право име – Милија. То јасно показује намеру редитеља и драматуршкиње да у представи публика има неког са ким саосећа, а тога нема у драми. Ова намера је јасно спроведена кроз чита-

ву представу. Глумац који игра Милију (Никола Мијатовић) својим изгледом, начином говора и понашањем најближи је нама у публици. Биографија лика је тако драматуршки обрађена да публика од почетка буде (готово мелодрамски) ганута његовом несрећом – мама га тера да проси, он све паре даје њој, а она га ипак не воли. Сцена силовања Милије и бесна освета управе дома над починиоцем Куравелом (Риста Милутиновић) је главни догађај представе. Након тога у представи наступа драмски преокрет, док је у комаду силовање један у низу сличних догађаја без драстичних последица на ток радње. Драматуршка-редитељска претумбација и сажимање (па тиме и промена жанра, од драме инспирисане интернет комуникацијом, ка поетском реализму) у представи су сасвим успели. То не би било могуће да редитељ није имао одличну сарадњу са свим глумцима и уметничким сарадницима.

Посебна вредност ове представе су млади глумци који су сви до једног били изврсни. За њихов глумачки поступак је карактеристично да су своје ликове диференцирали начином говора, гестом и физичким држањем и да су тај поступак консеквентно спровели кроз читаву представу. Диван пример за то је сцена када управа дома (директор и два васпитача) стоји наспрам публике којој се обраћа као да смо гости на новогодишњој прослави у дому. Милош Лаптошевић (Управник) говори, а Васпитачи (Вукашин Јовановић и Стеван Смиљанић) концентрисано га слушају. Но, ми видимо да сваки од тих ликова има некакав унутарњи ток који се „несвесно” открива кроз гест, алогичну интонацију говора или ненамерне и нелогичне паузе. Сви глумци и када ћуте, остављају утисак да то ћути лик, а не глумац, те да је свако „неделање” различито баш као и свако „делање”. Куравела Ристе Милутиновића је манипулативан па је на моменте срдачан, а на моменте опасан у комуникацији, али када ћути, он има један туп, „скраћен” и одсутан поглед, који убедљиво говори о психичком стању лика. Цициманге Будимира Стошића делује као бескичмењак и љига, али када га видите како „чути”, схватите да је пред вама биће у дубокој унутрашњој парализи. Атомскимрав Братислава Здравковића има лаке и брзе кретње када говори, али се испод те лакоће назире велика рањивост лика. Најтежи глумачки задатак имао је Никола Мијатовић који игра Милију. Изазов је у томе што он мора да игра

лик који је најближи нама, а то онда значи и да га не може много „бојити” некаквим специфичним кретњама. Свој задатак – емотивни стожер представе – успешно је обавио захваљујући и томе што су за њега играле и његове колеге глумци. Публика је искрено саосећала са његовом несрећом и патњом.

Организација сценског простора је значајно допринела јасном профилисању драмског сукоба – сценски простор (сценографије Соња Брдар, Итана Шестовић) је празан тако да асоцира на ринг за борбу, али и унутарњи духовни простор нејасних граница. На сцени постоје само три столице, а четири штићеника, тако да је борба за столицу сама по себи добра основа за развој сукоба. Звук (дизајнер звука Настасија Зорановна Недељковић) је веома важан у представи, као и музика. Глумци који играју управу говоре у микрофон тако да њихов говор делује као звучна агресија. Кроз звук и музику су добро решене и сцене физичког насиља, које, иначе, на сцени могу да делују трапаво и неуверљиво. Звук шамара се тако јако чује да и нас у публици то „заболи”. С друге стране, сцена када Куравела пендреком бије Цициманге изведена је метафорично (један глумац удара по поду, а други се превија), али нас у публици и то потресе. Том утиску доприноси игра глумаца праћена ефектном музиком (композитор Арсеније Арсић). Ми смо од почетка до краја веровали свим глумцима и то је имало за последицу да смо представу *Кавез за ишчице* доживели као веома емотивну.

Колико год да је „охлађеност” текста утемељена у начину на који је написан, исто толико је снажна емотивност утемељена у начи-

ну на који је изведена представа. Сценска поставка Слободана Станковића доказује одавно познату тезу да редитељ, када поставља комад, увек треба да иде за својом визијом, под условом да зна шта жели и како то да оствари. Једини начин да се драмски комад заиста изневери јесте да се од њега направи рђава позоришна представа.

Марина Миливојевић Мађарев (*vreme.com*, 4. септембар 2024)

Мрачна ода радости нове генерације

Данас се види да је заиста велика ствар што већ годину дана постоји летња сцена Београдског драмског позоришта. Од почетка то није било тек весело вече или позоришни програм лаких нота, него репертоарна концепција окренута новим гласовима; младим писцима, редитељима и глумцима, који први пут пред публиком треба да покажу шта знају. Селекторка „нових гласова“ Ана Томовић каже да су у одабиру биле важне нова позоришна поетика и генерацијске теме, односно како каже друга селекторка Биљана Србљановић, „та нова генерација често у својим тек формативним годинама има више животног искуства, шамара, радости, борбе и преживљавања него многи од нас који се бројимо у зреле и старије“. Тако су након четири прошлогодишње премијере, ове године на летњој сцени постављене још две нове представе.

Прва од њих, *Раке*, према тексту Софије Димитријевић и у режији Дајане Јосиповић.

Друга овогодишња БДП-ова летња премијера, *Кавез за њице*, према комаду Николе Станишића (који је био победнички текст Стеријиног позорја 2023) и у режији Слободана Станковића, слична је прича као и *Раке*, али насиље се овог пута не догађа напољу него унутра, у поправном дому. У овој представи њени врло млади јунаци, јако добро знају ко је у фамилији, отац, мајка или обоје, довео до суноврата њихових живота, али проблем је у томе што се они из тог зачараног круга узрока и последица извући не могу. У стварном животу такву судбину младих, који су нечијом руком бачени у раље улица и мрачних буџака, добро осликава актуелни графит у центру Београда: „Ми смо олош, ми смо банда, ми смо деца овог града“. У ствари, *Кавез за њице* суштински говори о недостатку љубави свуда тамо где је нема: у породици, школи, на улици, за пултом, у канцеларијама. Тај грех старијих због којег деци трну зуби јесте одговорност коју ова представа баца у крило свима нама. А све је могло да буде другачије, како каже један од јунака тог сивог дома. И опет ти фантастични млади глумци – Никола Мијатовић, Риста Милутиновић, Будимир Стошић, Братислав Здравковић, Михаило Лаптошевић, Вукашин Јовановић и Стеван Смиљанић – били су главни мотор представе и својом су енергијом и талентом владали овом мучном причом.

Видели смо на летњој сцени и многобројну младу публику. Они су разумели чемерну самосвест јунака са позорнице и изашли су у топлу београдску ноћ с паметним пркосом на лицу, да овом кварном времену треба показати зубе уколико желе да закопају раке, а не да у њима заврше.

Бојан Муњин (*nin.rs*, 4. септембар 2024)

WRITER

NIKOLA STANIŠIĆ (VRŠAC, 1996)

For his play *Tears of Saint Lawrence*, he received the "Slobodan Stojanović" Award in 2018. The award-winning play was published by the "Ilija M. Petrović" Library in Požarevac the following year, and in 2021, director Saša Latinović staged it at the National Theater "Sterija." The following year, the play opened the "UPAD" Festival at SKCNS Fabrika.

In 2021, he published his first prose work, *Usurpers*, with the publishing house "Nova Poetika." At the end of the year, his fairy tale *The Savagery of Prince Orion* was included in the anthology *Contemporary Fairy Tales* as part of a regional competition for contemporary fairy tales organized by the publishing house "Feniks" from Skopje.

At the end of 2022, he was selected as one of the playwrights for the workshop "Banat in Europe," organized by the National Theater "Mihai Eminescu" in Timișoara. From this workshop emerged the trilingual omnibus play *aT-Mosphere*, directed by Gavril Pinte, where he authored the Serbian-language text *Chameleons*. The project was supported by the European Capital of Culture – Timișoara 2023. The play is performed in three European theaters: the National Theater "Mihai Eminescu" in Timișoara, the National Theater in Szeged, and the National Theater "Sterija."

His text *Cage for Birds* won an award in the Sterijino Pozorje Festival competition for the best original domestic dramatic text for 2022/23.

He is a second-year dramaturgy student at the Academy of Arts in Banja Luka.

DIRECTOR

SLOBODAN STANKOVIĆ

Student of Theater and Radio Directing at the Faculty of Dramatic Arts (FDA) in Belgrade, in the class of Prof. Dušan Petrović and Assistant Prof. Ana Tomović.

REVIEWS

DECODING THE "INFIDELITY" OF A PLAY

On the summer stage of the Belgrade Drama Theatre at the very end of August (29th, 30th, and 31st August), we watched yet another performance by the new generation of theater artists. The world premiere of the play *The Birdcage* by Nikola Stanišić, a student at the Academy of Arts in Banja Luka, was directed by Slobodan Stanković, a directing student at the Faculty of Dramatic Arts. The play was produced in co-production between the Belgrade Drama Theatre and the Sterijino Pozorje. The dramatic text *The Birdcage* by Nikola Stanišić won an award in the anonymous competition of the Sterijino Pozorje for the best original domestic play of the 2022/23 season. The Sterijino Pozorje organizes this competition every year. Some award-winning texts have had successful theatrical lives (*Workmen's Chronicle* by Petar Mihajlović and *My Dear* by Olga Dimitrijević, among others). There are good reasons to believe this play will share the same fate.

The drama *Cage for Birds* addresses the harsh and brutal life of juveniles in a correctional facility. This topic is well-known to those who have seen the film *Special Education* (director Goran Marković, 1977) and the TV series *Grey Home* (director Darko Bajić, 1986) and *The Forgotten* (director Darko Bajić, 1988 and 1990). The play follows life in the institution from the arrival of the main character, a Romani boy, to his release. The structure of the play is deeply intertwined with the way young people communicate on social media. The action moves between the virtual and real world, just like the new generation lives constantly connected to their mobile phones. There are no stage directions explaining spatial changes, and the characters are not given names but abbreviations and internet profile names. This form creates a sense of unease and claustrophobia in the reader, further intensified by the language of the play. The wards speak in dry language with very short sentences filled with slang typical of social networks. The administration speaks in bureaucratic language that depersonalizes those whom the institution is supposed to care for. Opposed to these dehumanized modes of speech are monologues in which the wards talk about their families. The playwright uses monologues to provide deeper insights into the problems the young

people face, which often stem from family issues. The playwright does not raise the question of how the parents ended up neglecting their child. Including this would have shifted the drama toward a broader social context, making it a contemporary stage version of *Special Education*. We may regret this absence, but it is nonetheless a legitimate artistic decision justified by the author's intention to focus on the doubly confined world of the young – their physical confinement in the institution and their mental confinement in the virtual world. Because of this double confinement, the external world is absent; instead, the play constantly blends everyday problems, dreams of a better life, and internet communication. As a text for reading, the play has a consistent and modern form that does not prevent us from understanding the course of the action. However, the question arises whether such a form can be successfully staged.

Thus, the decision by dramaturge Vanja Šević and director Slobodan Stanković to adapt the text for stage performance is understandable. The characters were given clear names – specifically, the wards were given nicknames, while the administrators were named by their titles (warden and teachers). The administration functions as a mini-chorus set against the individualized wards, which enriches the dramatic conflict. The main character, the Romani boy, is the only one with a real name – Milija. This clearly shows the director's and dramaturge's intention to give the audience someone to empathize with, which is lacking in the written text. This intention is consistently carried throughout the performance. The actor playing Milija (Nikola Mijatović), through his appearance, speech, and behavior, is the character closest to the audience. His biography is crafted dramaturgically so that the audience is moved (almost melodramatically) by his misfortune from the very beginning – his mother forces him to beg, he gives her all the money, and she still does not love him. The scene of Milija's rape and the furious revenge of the institution's administration against the perpetrator, Kuravela (Rista Milutinović), is the central event of the performance. After that, the play undergoes a dramatic reversal, while in the text, the rape is just one of many similar events without drastic consequences for the plot. This dramaturgical and directorial reshuffling and compression (thus also a shift in genre, from a drama inspired by internet communication toward poetic realism) was entirely successful in the performance. This would not have been possible without the director's excellent collaboration with all the actors and artistic collaborators.

A particular strength of this production is the young actors, all of whom were outstanding. Their acting was characterized by differentiating their characters through speech, gestures, and physical posture, and they consistently maintained these traits throughout the performance. A beautiful example is the scene when the institution's administration (the director and two kindergarten teachers) stand facing the audience, addressing us as if we are guests at a New Year's celebration at the home. Miloš Laptošević (Warden) speaks while the kindergarten teachers (Vukašin Jovanović and Stevan Smiljanić) listen attentively. But we can see that each character has an internal flow that "unconsciously" reveals itself through gestures, illogical speech intonation, or unintended and illogical pauses. All the actors, even in silence, convey the impression that it is the character, not the actor, who is silent, and that every moment of inaction is as distinctive as any action. Kuravela, played by Rista Milutinović, is manipulative, at times friendly, at times dangerous in his interactions, but when silent, he has a dull, "cut-off," and absent look that convincingly expresses the character's mental state. Cicimange, played by Budimir Stošić, appears spineless and slimy, but when you see him "silent," you realize you are facing a being in deep internal paralysis. Atomski Mrav, played by Bratislav Zdravković, has light and quick movements when speaking, but beneath that ease, there is a great vulnerability. The most challenging acting task fell to Nikola Mijatović as Milija. The challenge lay in playing a character closest to the audience, which meant he could not portray him much with distinctive movements. He successfully carried out his role – the emotional core of the play – thanks also to the support of his fellow actors. The audience sincerely empathized with his misfortune and suffering.

The organization of the stage space significantly contributed to clearly profiling the dramatic conflict – the stage space (designed by Sonja Brdar and Itana Šestović) is empty, evoking both a fighting ring and an inner spiritual space with vague boundaries. On stage, there are only three chairs for four residents, making the struggle for a chair in itself a solid foundation for developing conflict. The sound (sound designer Nastasija Zoranovna Nedeljković) is very important in the production, as is the music. The actors playing the administration speak into a microphone, so their speech comes across as sonic aggression. The scenes of physical violence, which can otherwise seem clumsy and unconvincing on stage, are well resolved through sound and music. The sound of a slap

is heard so loudly that we in the audience can almost “feel the pain.” On the other hand, the scene where Kuravela beats Cicimange with a baton is performed metaphorically (one actor hits the floor while the other writhes), yet it still shakes the audience. This impression is heightened by the actors’ performances accompanied by striking music (composer Arsenije Arsić). From beginning to end, we believed every actor, and as a result, we experienced *The Birdcage* as a deeply emotional performance.

No matter how much the “coolness” of the text is rooted in the way it was written, the emotional intensity is just as strongly grounded in the way the performance was delivered. Slobodan Stanković’s stage direction proves the long-established thesis that when a director stages a play, they should always follow their vision, provided they know what they want and how to achieve it. The only real way to betray a dramatic work is to turn it into a bad theater production.

Marina Milivojević Mađarev (*vreme.com*, September 4th 2024)

A GRIM ODE TO THE JOY OF A NEW GENERATION

Today, it is clear that the existence of the Belgrade Drama Theatre’s summer stage for over a year is truly a significant achievement. From the very beginning, it was never just about offering a cheerful evening or a light theatrical program; instead, it was a repertoire concept focused on new voices – young writers, directors, and actors who were allowed to show what they could do in front of an audience for the first time. The selector of the “new voices,” Ana Tomović, explains that the selection process prioritized a new theatrical poetics and generational themes. As the other selector, Biljana Srbljanović, puts it, “this new generation, even in its still formative years, often has more life experience, more slaps, joys, struggles, and survival behind them than many of us who count ourselves among the mature and older.” Following four premieres last year, two new plays were staged this year on the summer stage.

The first of these is *Graves*, based on the text by Sofija Dimitrijević and directed by Dajana Josipović.

The second summer premiere, *The Birdcage*, written by Nikola Stanišić (winner of the Sterija Theatre Festival’s playwriting competition in 2023) and directed by Slobodan Stanković, tells a similar story to *Graves*, but

this time the violence unfolds not outside, but inside – in a juvenile detention center. In this play, the very young protagonists know all too well which family member – father, mother, or both – led their lives to ruin. But the problem is that they cannot break free from that vicious cycle of cause and consequence. In real life, the fate of young people thrown by someone’s hand into the jaws of the streets and dark alleys is aptly reflected in the current graffiti in downtown Belgrade: “We are scum, we are a gang, we are the children of this city.” Essentially, *The Birdcage* is about the lack of love wherever it is missing – in the family, in school, on the street, at the counter, in offices. The sin of the elders, because of which the children’s teeth are set on edge, is a responsibility that this play lays in the lap of all of us. And as one of the characters from that gray institution says, everything could have been different. And once again, the fantastic young actors – Nikola Mijatović, Rista Milutinović, Budimir Stojić, Bratislav Zdravković, Mihailo Laptošević, Vukašin Jovanović, and Stevan Smiljanić – were the driving force of the performance, ruling over this harrowing story with their energy and talent.

We also saw a large young audience at the summer stage. They understood the bitter self-awareness of the characters on stage and walked out into the warm Belgrade night with a smart defiance on their faces, knowing that in this corrupt era, they need to bare their teeth if they want to bury the rakes – and not end up buried in them.

Bojan Munjin (*nin.rs*, September 4th 2024) *Fuide iam et faut L. Apest?*